

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد در رشته‌ی ایران‌شناسی (تاریخ)

تحلیل و بررسی مظاهر طبیعت در ترانه‌های گُردی

به کوشش

هایده رحیمی

استاد راهنما

دکتر مصطفی ندیم

شهریورماه ۱۳۹۲

به نام خدا

صفحه‌ی اظهارنامه

اینجانب هایدی رحیمی دانشجوی رشته‌ی ایران‌شناسی گرایش تاریخ دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی اظهار می‌کنم که این پایان‌نامه حاصل پژوهش خودم بوده و در جاهایی که از منابع دیگران استفاده کرده‌ام، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشته‌ام. همچنین اظهار می‌کنم که تحقیق و موضوع پایان‌نامه‌ام تکراری نیست و تعهد می‌نمایم که بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آن را منتشر ننموده و یا در اختیار غیر قرار ندهم. کلیه‌ی حقوق این اثر مطابق با آیین‌نامه‌ی مالکیت فکری و معنوی متعلق به دانشگاه شیراز است.

نام و نام خانوادگی:

سپاسگزاری

با سپاس فراوان از استاد راهنمای دانشمند و فرهیخته‌ام جناب آقای دکتر مصطفی ندیم و همچنین استاد مشاورم جناب آقای دکتر ناصر رشیدی که مرا در تدوین این پایان‌نامه یاری رسانده‌اند.

و سپاس ویژه‌ام برای همسر عزیزم که همواره همراه و همپایم بوده است.

تقدیم به دوستداران فرهنگ، هنر و ادب سرزمینم

چکیده

بررسی و تحلیل مظاهر طبیعت در ترانه های کردی

به کوشش

هایده رحیمی

کردها یکی از اقوام کهن ایرانی هستند که با داشتن فرهنگ غنی و پربار و همچنین زبان خاص از دیگر اقوام متمایز هستند. ادبیات شفاهی کردها یکی از بخش‌های مهم فرهنگ آنهاست که شاید قوی‌ترین بخش آن باشد و شامل قصه‌ها، ضرب‌المثل‌ها و البته ترانه‌های زیبا و دلنشین می‌شود.

طبیعت زیبا و بکر کردستان با کوه‌های بلند و قلّه‌های برف‌گیرش، دامنه‌های سرسبز و پرگل با درختان متنوع همراه با پرندگان و دیگر حیوانات، همواره در برابر دیدگان مشتاق کردها بوده و ذوق شاعرانه‌شان را تحت تأثیر قرار داده است. از این رو تکرار مظاهر طبیعت در ترانه‌های کردی امری بدیهی به نظر می‌رسد.

از دیگر سو نحوه‌ی زندگی و معیشت کردها از دیرباز کوچ‌نشینی و کشاورزی بوده که آن هم مستلزم انس با طبیعت و مبارزه با خشونت‌ها و بی‌رحمی‌هایش است و این همنشینی مدام؛ در ترانه‌های فولکلور بازتاب داشته تا جایی که حتی بخشی از تاریخ و زندگی اجتماعی آنها را می‌توان از لابه‌لای آن دریافت.

واژه‌های کلیدی: کرد، ترانه، طبیعت

فهرست مطالب

.....	فصل اول	
.....	کلیات	۱-۱-۱
.....	مقدمه (طرح موضوع یا مسأله تحقیق):	۱-۲-۱
.....	اهمیت و ضرورت تحقیق	۱-۳-۱
.....	هدف تحقیق	۱-۴-۱
.....	پیشینه تحقیق (مروری بر تحقیقات داخلی و خارجی)	۱-۵-۱
.....	روش تحقیق	۱-۶-۱
.....	سوالات تحقیق	۱-۷-۱
.....	فصل دوم	۵
.....	اهمیت و جایگاه فرهنگ عامه	۲-۱-۱
.....	ترانه و جایگاه آن در میان کردها	۲-۲-۱۱
.....	تأثیر طبیعت کردستان در ترانه‌ها	۲-۳-۱۴
.....	فصل سوم: آیتم‌های مربوط به مظاهر طبیعت و تحلیل آن‌ها	۱۷
.....	کوه	۳-۱-۱۸
.....	باد	۳-۲-۲۵
.....	زریان	۳-۲-۱-۲۵
.....	شمال	۳-۲-۲-۲۷
.....	درخت	۳-۳-۳۰
.....	سنجد	۳-۳-۱-۳۱

- ۳۱ ..... ۲-۳-۳ - انجیر
- ۳۲ ..... ۳-۳-۳ - بید
- ۳۲ ..... ۴-۳-۳ - چنار
- ۳۳ ..... ۵-۳-۳ - بلوط
- ۳۴ ..... ۶-۳-۳ - کنیر
- ۳۵ ..... ۴-۳-۳ - میوه
- ۳۵ ..... ۱-۴-۳ - خربزه
- ۳۵ ..... ۲-۴-۳ - انار
- ۳۶ ..... ۳-۴-۳ - سیب
- ۳۷ ..... ۴-۴-۳ - گلابی
- ۳۸ ..... ۵-۳-۳ - گُل
- ۳۸ ..... ۱-۵-۳ - بنفشه
- ۳۹ ..... ۲-۵-۳ - شمشاد
- ۳۹ ..... ۳-۵-۳ - ریحانه
- ۴۲ ..... ۴-۵-۳ - گُل محمدی
- ۴۳ ..... ۵-۵-۳ - لاله
- ۴۴ ..... ۶-۵-۳ - شقایق
- ۴۶ ..... ۷-۵-۳ - زاله
- ۴۶ ..... ۸-۵-۳ - نسترن

- ۴۳ ..... ۳-۵-۹- لاله
- ۴۸ ..... ۳-۵-۱۰- گُل گندم و جو
- ۴۸ ..... ۳-۶-۶- آب، برف، باران و رود
- ۴۹ ..... ۳-۶-۱- رود سیروان
- ۵۱ ..... ۳-۶-۲- چشمه
- ۵۳ ..... ۳-۶-۳- برف و بوران
- ۵۴ ..... ۳-۷-۷- فصل‌های سال
- ۵۴ ..... ۳-۷-۱- بهار
- ۵۶ ..... ۳-۷-۲- پاییز
- ۵۹ ..... ۳-۷-۳- زمستان
- ۶۳ ..... ۳-۸-۸- ماه و ستاره و خورشید
- ۶۴ ..... ۳-۸-۱- ماه
- ۶۶ ..... ۳-۸-۲- ستاره
- ۷۱ ..... ۳-۹-۹- حیوانات
- ۷۱ ..... ۳-۹-۱- پرنده در معنای عام
- ۷۲ ..... ۳-۹-۲- کبک
- ۷۳ ..... ۳-۹-۳- درنا
- ۷۴ ..... ۳-۹-۴- جغد
- ۷۵ ..... ۳-۹-۵- بلبل

۷۶	..... ۳-۹-۶- طاووس
۷۶	..... ۳-۹-۷- آهو
۷۷	..... ۳-۹-۸- شیر
۷۸	..... ۳-۹-۹- اسب
۷۹	..... ۳-۹-۱۰- گاو
۸۰	..... ۳-۹-۱۱- مار
۸۳	..... فصل چهارم: نتیجه گیری
۸۵	..... منابع و مأخذ

صفحه‌ی نشانه‌های اختصاری

جدول یکسان سازی نگارش فارسی

b	ب
p	پ
t	ت / ط
s	ث / س / ص
j	ج
c	چ
h	ح / ه
x	خ
d	د
z	ذ / ز / ض / ظ
r	ر
z	ژ
s	ش
‘	ع / ء
q	غ / ق
f	ف
k	ک
g	گ
l	ل
m	م
n	ن
w	و
y	ی
A	آ / ا / و / ای
a	آ / ا
e	ا /
o	ا / ا
u	و / او
i	ی / ای

فصل اول

کلیات

۱-۱- کلیات

۱-۲- مقدمه (طرح موضوع یا مسأله تحقیق):

کردها از کهن‌ترین اقوام ایرانی هستند که در بخش‌های وسیعی از غرب و شمال غرب ایران ساکنند و مانند دیگر اقوام ایرانی دارای فرهنگ و آداب و رسوم ویژه‌ی خود هستند؛ با این تفاوت که وجود خط و زبان متفاوت آن‌ها را متمایز می‌سازد.

در ارتباط با قوم کرد، ادبیات شفاهی یکی از شاخصه‌های مهم محسوب می‌شود آنگونه که در تعریف ادبیات شفاهی آمده « به همه‌ی پندارها، ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها یا ترانه‌هایی که خالق مشخصی ندارند و به همه‌ی آحاد یک جامعه و حوزه‌ی فرهنگی آن وابسته است، اطلاق می‌گردد » (مصطفی‌رسول، ۱۳۷۹: ۱۲).

نخستین نمونه‌های ادبیات شفاهی و قسمت متنوع و گرانمایه‌ی آن در دوران اجتماع انسانهای اولیه که با طرز معیشت و فعالیت‌های تولیدی و مناسبات اجتماعی آنها مطابقت و هماهنگی داشته بوجود آمده است (افشار، ۱۳۵۹: ۵).

شرایط خاص زندگی و طبیعت بکر منطقه سبب گردیده مردمانش همواره با طبیعت آنجا مأنوس باشند و نشان آن در غالب شئون زندگی‌شان متجلی شود. وجود زندگی شبانی، کشاورزی و کوچ-نشینی از زمانهای دیرین باعث بوجود آمدن نوعی فرهنگ خاص در میان آنها شده که بر تمامی ارکان حیاتشان تأثیرگذار بوده است که دربرگیرنده خواسته‌ها و آمال و آرزوها و عواطف و همچنین در برگیرنده زندگی اجتماعی و آداب و رسوم و طرز معیشت و ذوق زیبایی‌شناسی آنها همچنین حیات اجتماعی دوران مختلف و موقعیت طبقات مختلف است (همان: ۱۴).

ادبیات شفاهی کردها بسیار غنی و پربارست و به دلیل عدم کتابت و ثبت، تا زمان‌های اخیر همچنان بدیع و نو باقی مانده است. در این ادبیات می‌توان تنوع و رنگارنگی ویژه‌ای از قصه و افسانه و ترانه و بیت‌ها (نوع خاصی از داستان‌های موزون) سراغ گرفت که همگی در سراسر کردستان رایج و محبوب هستند. ترانه‌های گُردی که بخش بزرگی از ادبیات شفاهی را تشکیل

می‌دهند، جایگاه ویژه‌ای نزد کردها دارند.

مضامین موجود در این ترانه‌ها بسیار متنوع است تا جایی که مجال پرداختن به همه‌ی آنها در یک پژوهش امکان پذیر نیست؛ به عنوان مثال ترانه‌های مرتبط با زنان و لایلی‌های مادران و آداب و رسوم رایج در میان کردها و طبیعت زیبای کردستان را می‌توان نام برد. اما تقریباً در تمامی آنها وجود مظاهر طبیعت را نمی‌توان نادیده گرفت از جمله‌ی این مظاهر، کوههای بلند، درختان، فصول سال، آسمان و ستارگان، همواره تکرار می‌شوند. به همین جهت بررسی و تحلیل این نشان‌های طبیعت می‌تواند دریچه‌های تازه‌ای جهت شناخت این مردمان بگشاید؛ چنانکه « بدون شناخت ادبیات فولکلور، شناخت تاریخ ملت‌ها ممکن نیست » (سپیک، ۱۳۸۹: ۱۳).

در این پایان‌نامه ضمن معرفی ترانه‌های کردی، مظاهر طبیعت در آن مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق

بررسی گوشه‌ای از ادبیات شفاهی کردها در ترانه‌ها می‌تواند به شناخت هرچه بیشتر ما از گذشته‌ی این مردمان و نوع معیشت و زندگی‌شان کمک کند و از آنجا که تاریخ و اجتماع دو مقوله‌ی بسیار مهم و درهم آمیخته‌اند، برای شناخت و آشنایی با هر جامعه‌ای نخست باید به این میدان پا نهاد. ترانه‌های کهن کردی بنا به ضرورتی اجتماعی در میان کردها باقی مانده‌اند، اما این ضرورتها ممکن است در آینده دیگر در میان نباشد و این بخش مهم از فرهنگ عامیانه از میان برود. لذا پرداختن به این مقوله و انجام پژوهش‌هایی از این دست می‌تواند تا حد بسیاری از نابودی آنها جلوگیری کند و به نسل‌های آینده انتقال یابد.

۱-۴- هدف تحقیق

انجام پژوهش درباره‌ی ادبیات شفاهی و فرهنگ عامیانه نه تنها به شناخت هرچه بیشتر ما از گذشته‌های دور می‌انجامد، بلکه می‌توان به جهان‌بینی و نوع نگاه این مردمان هم در لابه‌لای این ترانه‌ها پی‌برد و به وضوح انعکاس آمال و آرزوهای مردمان این سرزمین از دیرباز تا کنون را در آنها مشاهده کرد.

با بررسی هرچه بیشتر در این حیطه به آیندگان هم یاری می‌رساند تا میراث فرهنگی خود را حفظ کنند و در شناخت هرچه بیشتر آن بکوشند. هدف از انجام این پژوهش بررسی هر چه بیشتر زندگی و اجتماع کردها از طریق تحلیل ترانه‌ها و نمادهای طبیعت در آنهاست؛ چراکه زندگی در طبیعت و مانوس بودن با آن از مشخصه‌های بارز کردها است تا جایی که این آمیختگی را نمی‌توان نادیده گرفت.

۱-۵- پیشینه تحقیق (مروری بر تحقیقات داخلی و خارجی) با ذکر نوآوری

این پایان نامه / رساله

در مورد بررسی و تحلیل مظاهر طبیعت در ترانه‌های کردی تاکنون پژوهش مستقلی انجام نگرفته است و این تحقیق نخستین گام در راه شناخت ترانه‌های کردی است. البته در زمینه‌ی گردآوری ترانه‌ها کارهایی صورت گرفته که آن هم کامل نیست در اینجا تحقیقاتی که در این راستا انجام گرفته است، آورده می‌شود:

مکری (۱۳۲۴) کتابی تحت عنوان «ترانه‌های کردی» نوشته که در آن به گردآوری تعدادی از ترانه‌های کردی با لهجه‌های مختلف و رایج در کردستان پرداخته است که تنها شامل تعدادی از ترانه‌هاست و هیچ گونه نقد و تحلیلی را شامل نمی‌شود. اهمیت این اثر بیشتر از آن روست که به مسأله‌ی زبان شناختی ترانه‌ها پرداخته و اولین قدم در زمینه‌ی به کتابت در آوردن ترانه‌های شفاهی است.

کتاب دیگری تحت عنوان «گولی سهره‌ستی» وجود دارد که به جمع‌آوری تعدادی از ترانه‌های فولکلور یکی از خواننده‌های کرد بنام تایه‌ر توفیق (۱۹۸۳) پرداخته که در کردستان عراق به چاپ

رسیده و در آن بسیاری از مظاهر طبیعت کردستان را می‌توان مشاهده کرد بدون اینکه تحلیلی در آن صورت گرفته باشد؛ اما از نظر داده‌هایی برای تبیین پژوهش مورد مطالعه اهمیت بسزایی دارد.

نیکیتین (۱۳۶۶) ایرانشناس روس و از دل‌بستگان ادب و فرهنگ کردی در کتاب خود تحت عنوان «کرد و کردستان» در مورد ترانه‌های کردی و انواع آن سخن گفته‌اند و همچنین به لحاظ زبان شناختی هم آنها را بررسی نموده است و اهمیت تحقیقش بدان جهت است که او شخصاً در میان کردها زندگی کرده و به موضوعاتی در ترانه‌ها اشاره کرده که محققین داخلی کمتر بدان پرداخته‌اند.

در رابطه با فرهنگ عامه و ادبیات عامیانه هم هدایت (۱۳۸۵) کارهایی صورت داده است که در نوع خود کم نظیر هستند و نشان از درک اهمیت این نوع ادبیات نزد صادق هدایت است که شامل تعدادی از قصه‌ها و ترانه‌های عامیانه کردی هم می‌شود. که می‌توان از طریق آن به شناخت هرچه بیشتر نوع زندگی مردم پرداخت.

محبوب (۱۳۸۶) از ادیبان برجسته در کتاب «ادبیات عامیانه‌ی ایران» به صورت مفصل به بررسی و تحلیل بخشی از ادبیات عامیانه پرداخته که به دلیل دل‌بستگی ایشان به ادب عامیانه و اشراف بر ادبیات ایران و تنوع تحقیقاتش می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد در این اثر به اشتراکات میان ادب عامیانه اقوام مختلف ایرانی اشاره شده است.

بنابراین این پژوهش هم به لحاظ موضوع و هم به لحاظ آکادمیک بودن تازگی دارد و می‌تواند آغازی برای پژوهش‌های بعدی و همچنین گامی در جهت طبقه‌بندی این ترانه‌ها باشد.

۱-۶- روش تحقیق

روش تحقیق بر اساس شیوه‌ی کتابخانه‌ای بوده است، ابتدا ترانه‌های فولکلور موجود از خوانندگان مشهور و به نام کردستان مانند حسن زیرک، تاپیر توفیق و محمد ماملی جمع‌آوری شده و به دقت به آنها گوش داده و به صورت مکتوب درآمده‌اند؛ سپس بر اساس مضامین آنها دسته‌بندی شده‌اند و در نهایت مظاهر طبیعت در آنها مورد شناسایی قرار گرفته و هر کدام به صورت مجزا مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند تا به سوالات مطرح شده پاسخ داده شود و به نتیجه‌ی مورد نظر منتهی

گردد.

۱-۷- سوالات تحقیق

- ۱- مظاهر طبیعت در ترانه‌های کردی کدامند؟
- ۲- مظاهر طبیعت چه جایگاهی در ترانه‌های کردی دارند؟
- ۳- نوع زندگی و معیشت کردها چه تاثیری در شکل‌گیری ترانه‌ها داشته است؟

فصل دوم

اهمیت و جایگاه فرهنگ عامّه

۲-۱- اهمیت و جایگاه فرهنگ عامه

یکی از مباحث مهم و بدیع در پژوهش‌های دانشگاهی سالهای اخیر بررسی اهمیت و جایگاه فرهنگ عامه مردمان سرزمینهای مختلف است اگرچه پژوهش‌های غیر آکادمیک در این مورد از سالهای دورتر شروع شده اما در دانشگاههای ایران تازه و نو می‌باشد؛ از این رو پرداختن به آن دارای اهمیت و لطف ویژه‌ای است زیرا فرهنگ عوام گویای امید و خوشبینی انسانهاست. قهرمانان آن با کار و فداکاری به مقصود می‌رسند همچنانکه عوام در زندگی خود به این شیوه راه خود را می‌گشایند اثری از جادو که تار و پود جامعه‌ی ابتدایی را بهم بافته است، در فرهنگ عوام مانده است. در افسانه‌های عوام هرگاه که فعالیت عملی از وصول به پیروزی کوتاه می‌آید فعالیت نظری آغاز می‌شود، خیال بکار می‌افتد و در این عرصه توقف و تسلیم وجود ندارد اگر کار انسانی قهرمانان به نتیجه نرسد عامل‌هایی غیر انسانی، نیروهای طبیعت یا حتی نیروهای موهوم، آنان را درمی‌یابند و یآوری می‌کنند (آریان پور، ۱۳۸۰: ۱۱۹).

محبوب (۱۳۸۶) در یک تقسیم‌بندی، فرهنگ عوام را به دو دسته دانش عوام و هنر عوام تقسیم می‌کند و در توضیح اهمیت هنر عوام نسبت به دانش چنین می‌گویند:

« اگرچه دانش‌های عوام نیز در حدّ خود حایز کمال اهمّیت است و بسیاری از حقایق زندگانی گذشته و حال مردم از آنها مکشوف می‌شود و با کنجکاوای در آن می‌توان به نتایج بسیار رسید اما اهمیت اجتماعی و علمی هنرهای عوام، با دانشها قابل مقایسه نیست و بسیار بیش از آن است از نظر علمی هم می‌توان این اختلاف ارزش را توجیه کرد: معمولاً عامل اصلی برای پیشرفت دانش، عقل و ادراک است و عقل بشری در زمینه‌ی دانشهای گوناگون پس از مجهز شدن به سلاح تجربه و وسایل دقیق محاسبه و مشاهده و اندازه‌گیری بسیار ترقی کرده است و علم هر روز با سرعتی روز افزون و شتابی تصاعدی گسترش می‌یابد درحالیکه دانش عوام، دامنه‌ای سخت و محدود و متناسب با همان عقل و ادراک بدوی مردم مکتب ندیده دارد و هزاران سال است که به صورت دیرین خویش باقی مانده است. در صورتی که هنرهای گوناگون از سرچشمه فیاض و خلاق قریحه و عاطفه و احساس سرچشمه می‌گیرد و ذوق و احساس نیز اگر چه تربیت شدنی است و در نتیجه تمرین و

ممارست و تحصیل، تلطیف می‌شود لیکن، چنان‌چه می‌دانیم خلاقیت نیروی تخیل و ذوق و احساس، با تربیت و تمرین نسبت مستقیم ندارد و پیشرفت آن به اندازه‌ی پیشرفت عقل و ادراک وابستگی شدید با تعلیم ندارد و از همین روی است که همواره محصولات ذوق مردم ساده‌ی روستانشین و هنرهای محلی، برای هنرمندان بزرگ منبعی سخت فیاض و الهام‌بخش بوده است و چه بسیار شاهکارهای شعر و موسیقی و داستان‌سرایی که با الهام گرفتن از آثار محلی و فولکلوری پدید آمده و رنگ ابدیت به خود گرفته است» (محبوب، ۱۳۸۶: ۴۳)

با توجه به این مطلب به ضرورت توجه به فرهنگ عوام و خصوصاً هنر عوام پی‌می‌بریم. «مهمترین و تحسین برانگیزترین وجهی فرهنگ عامه‌ی ایران و البته فرهنگ عامه‌ی همه‌ی ملت‌ها، در جان‌سختی و پایداری‌اش در برابر سلطه‌ی فرهنگ رسمی است ... آفرینشهای عامه جز سینه و ذوق و ذهن مردم عامی پایگاه و پناهی نداشته است» (پناهی، ۱۳۷۶: ۱۱).

حال بخشی از این هنر عوام در ادبیات شفاهی آنان نهفته است و این هنر بیان، شاخه‌ای از ادبیات عمومی ملت‌هاست و فولکلور هم قسمتی از آن محسوب می‌شود. ادبیات شفاهی ملت‌ها دارای تاریخ کهن و وارث آفرینش‌های بدیع و ارزشمندی است که از زمانهای بسیار قدیم همراه با فعالیت‌های تولیدی جوامع اشتراکی شروع شده و با تکامل این دوران - دوران ابتدایی - ارزش و اعتبار کسب کرده است. این ادبیات که آن را ادبیات ایلی و ادبیات عام یا فولکلور نیز گفته‌اند در مراحل بعدی تکامل با ادبیات کتبی همراه و همگام گشته و پایه‌ی هم به سوی ترقی و تعالی پیش رفته‌اند؛ نخستین نمونه‌های ادبیات شفاهی و قسمت متنوع و گرانمایه‌ی آن در دوران اجتماع انسانهای اولیه که با طرز معیشت و فعالیت‌های تولیدی و مناسبات اجتماعی آنها مطابقت و هماهنگی داشته بوجد آمده است؛ هر چه ابزار تولید تکامل و تفکر انسان تعالی می‌یافت، آفرینش ادبی و شفاهی وی نیز متقابلاً پیش می‌رفت و انواع متنوع‌تر و متکامل‌تری از آن ظهور می‌کرد.

اولین نمونه‌های ادبیات شفاهی مشتمل بر نغمه‌ها و مراسم ساده‌ی کار و تولید انسانهای ابتدایی بوده که در رابطه با مناسبات کار و پندار و برداشتهای آنها از حوادث طبیعی ساخته شده بود. انسانهای اولیه در حین شکار حیوانات ترسناک و ضمن بلند کردن اجسام بزرگ برای تنظیم حرکات جمعی و تمرکز نیروهای خود اصوات و آهنگهایی را بکار می‌بردند که با ریتم کاری که انجام می‌دادند هماهنگی داشت «ادراک نظم و وزن خوشایند است زیرا وسیله و گویای غلبه‌ی